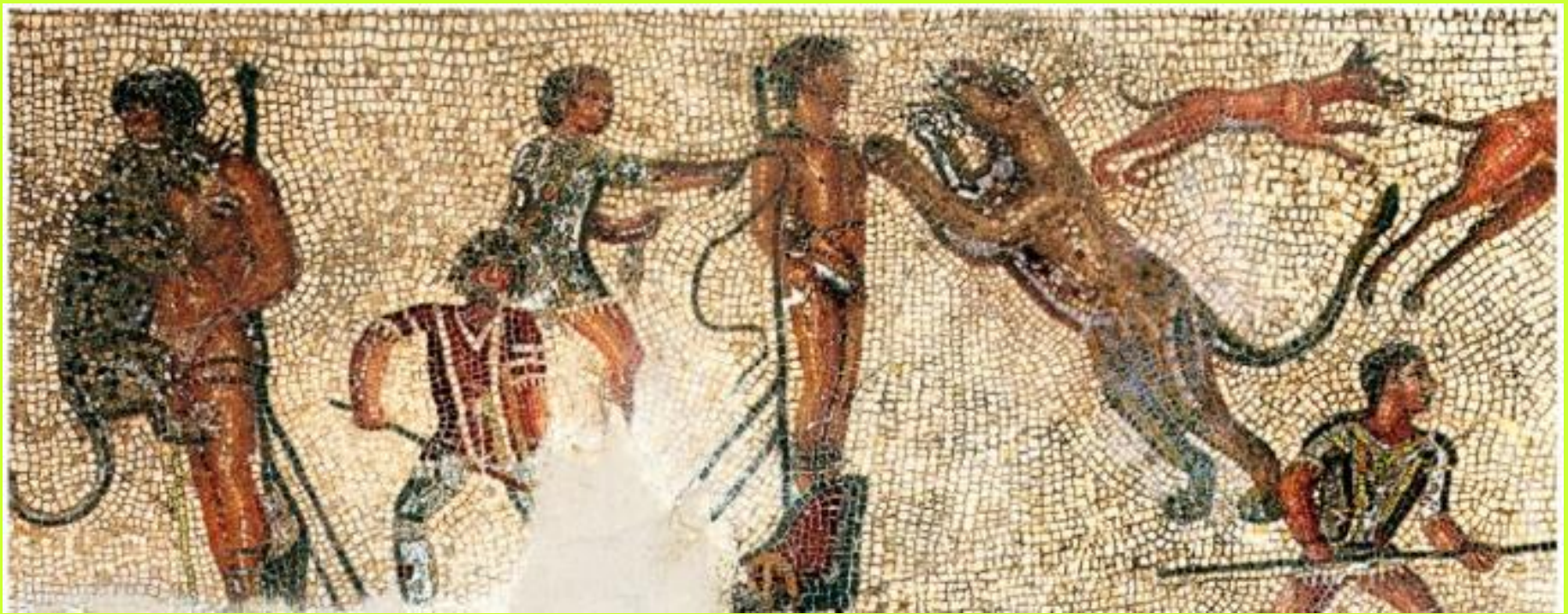

*Graffiti, 2. století,
Muzeum
Diokletiánových lázní
Řím*

ALEXAMENOS SE MODLÍ KE SVÉMU BOHU

Mozaika z Tripolisu, 3. století

Katakomy na Via Latina, Řím

Mezi kterou vrstvou římského obyvatelstva se KŘEŠŤANSTVÍ zprvu šířilo a proč?

- židovské prostředí Palestiny
- řecká města ve východní části impéria

ORGANIZACE CÍRKVE

- křesťanské obce propojeny → organizační struktura se kryla s územním rozdělením impéria – **diecéze**
- **episkopové** = biskupové = správci sborů – pečovali o věřící ve své oblasti

- příslušníci horních vrstev společnosti vstupovali do církve ve větší míře až ve 3. století ← hluboká krize impéria rozbila stávající jistoty

ŘÍMSKÝ STÁT A KŘESŤANÉ

- pronásledování z **politických důvodů**, nikoli pro náboženskou nesnášenlivost
- Římané jako polyteisté nábožensky tolerantní
- křesťané nebyli ochotni vzdávat císaři božské pocty
- masové pronásledování zejm. od poloviny 3. století – srov. pak zejm. za Diokletiána

„Aby ospravedlnili svou nenávist, dívají se na křesťany jako na příčinu všech veřejných pohrom a národního neštěstí. Vystoupí-li Tiber ze svých břehů, nezaplaví-li Nil pole, jestliže se nebe zastaví a země pohne zemětřesením, je-li hlad anebo mor, hned volají: Předhod'te křesťany lvům. Stačí na tolik lidí jeden lev?“

Terullianus, konec 2. století

Kristus jako Dobrý pastýř, katakomby sv. Kalixta

Katakomy sv. Kalixta

DOMINÁT

- Dalmatinec **Dioklecián (Diocletianus, 284 – 305)**
- *dominus et deus* – císař měl vůči ostatním obyvatelům říše stejné postavení jako pán vůči otrokům, po vzoru orientálních despotů se prohlásil za boha

▪ **tetrarchie** – *sousoší tetrarchů z chrámu sv. Marka v Benátkách ze 4. století*

→ dva s hodností augusta (jeden v západní a druhý ve východní polovině říše) → určili si za spoluvladaře caesary; po 20 letech se augustové měli vzdát moci → na jejich místo měli postoupit caesaři a určit si nové nástupce X systém se v dalším vývoji příliš neprosadil

Správni rozdělení říše na 12 diecézí – zahrnovaly různý počet provincií

- barbarizace armády
- hospodářství → synové kolónů museli být zase jen kolóny, totéž platilo o vojácích

Proč Diocletianus pronásledoval křesťany?

- 305 → **palác ve Splitu** (půdorys vojenských táborů)

- Kterého z římských císařů zachytil autor franské iluminace z 9. století?
- Podle čeho tak usuzujete?
- Které události z doby jeho vlády měly význam pro další evropský vývoj?

BARBAŘI A ROZPAD ŘÍMSKÉHO SVĚTA

- **Hunové** – mongolsko-turečtí kočovníci z asijských stepí

rozhýbali **germánské kmeny** a národy, obývající tisíce kilometrů čtverečních východoevropských rovin (*severně od Černého moře mezi Donem a Dněstrem*)

Ostrogóti a **Vizigóti** společně ustupovali k dolnímu Dunaji
→ 376 překročili limes

Invasions of the Roman Empire

100 - 500 CE

Western Roman Empire

Eastern Roman Empire

Chalons 451

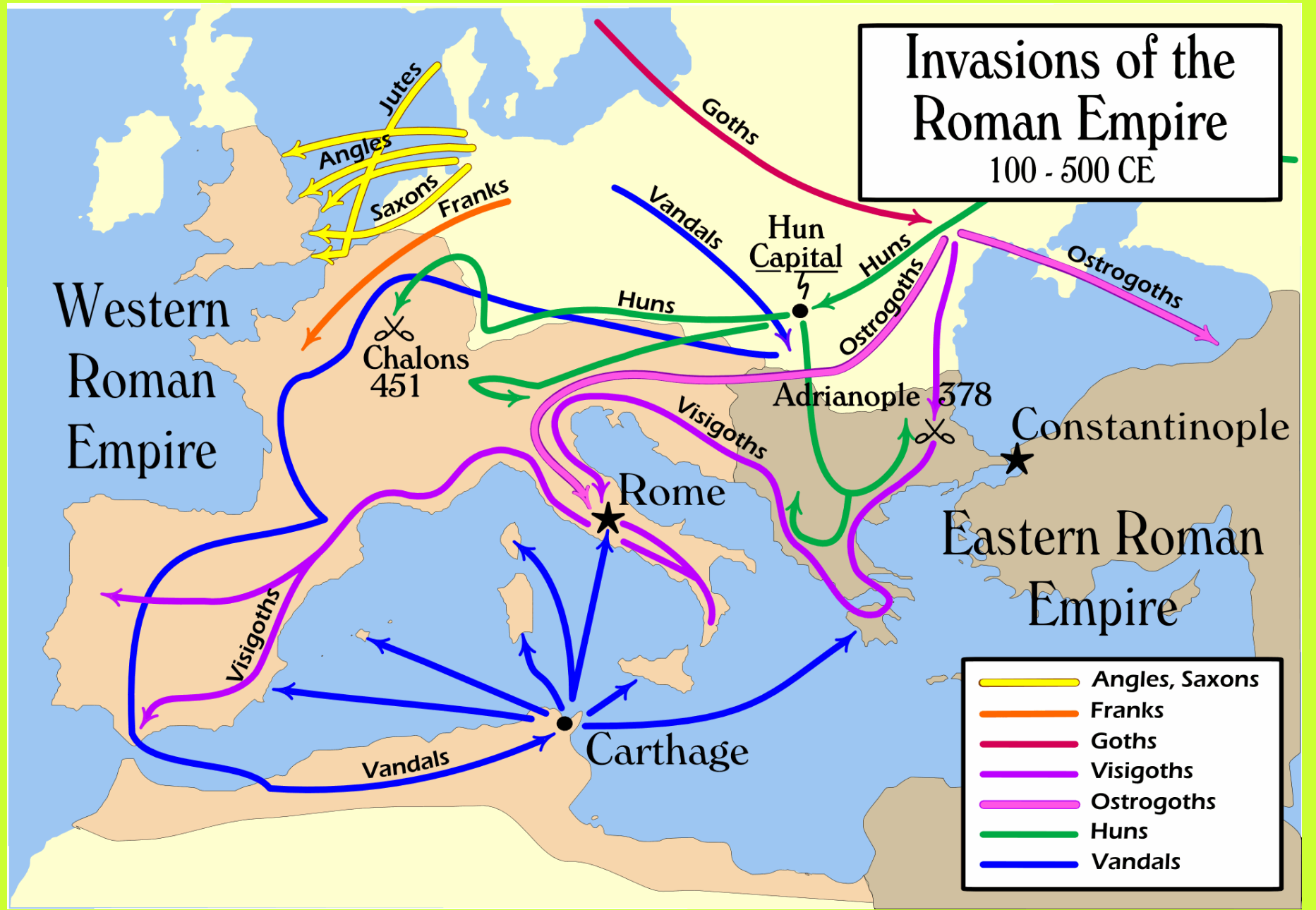
Hun Capital

Adrianople 378

Rome

Carthage

- Angles, Saxons
- Franks
- Goths
- Visigoths
- Ostrogoths
- Huns
- Vandals

X císař **Valens** → 378 bitva u **Hadrianopole**

- zároveň první významnější konfrontace Říma s hunskými bojovníky

Řím se z otřesu už nevzpamatuje

▪ Theodosius

→ křesťanství prohlásil za jediné povolené náboženství
(380) → *konají se poslední olympijské hry*

→ **395 rozdělil říši mezi své syny**

západořímská
říše - Honorius

východořímská
říše - Arcadius

- místo nezletilého Honoria vládne **Stilicho** (po otci Vandal)

*Diptych ze slonoviny,
5. stol.*

▪ vizigótský král **Alarich** → počátkem 5. století tažení na Apeninský poloostrov → utkal se se Stilichonem

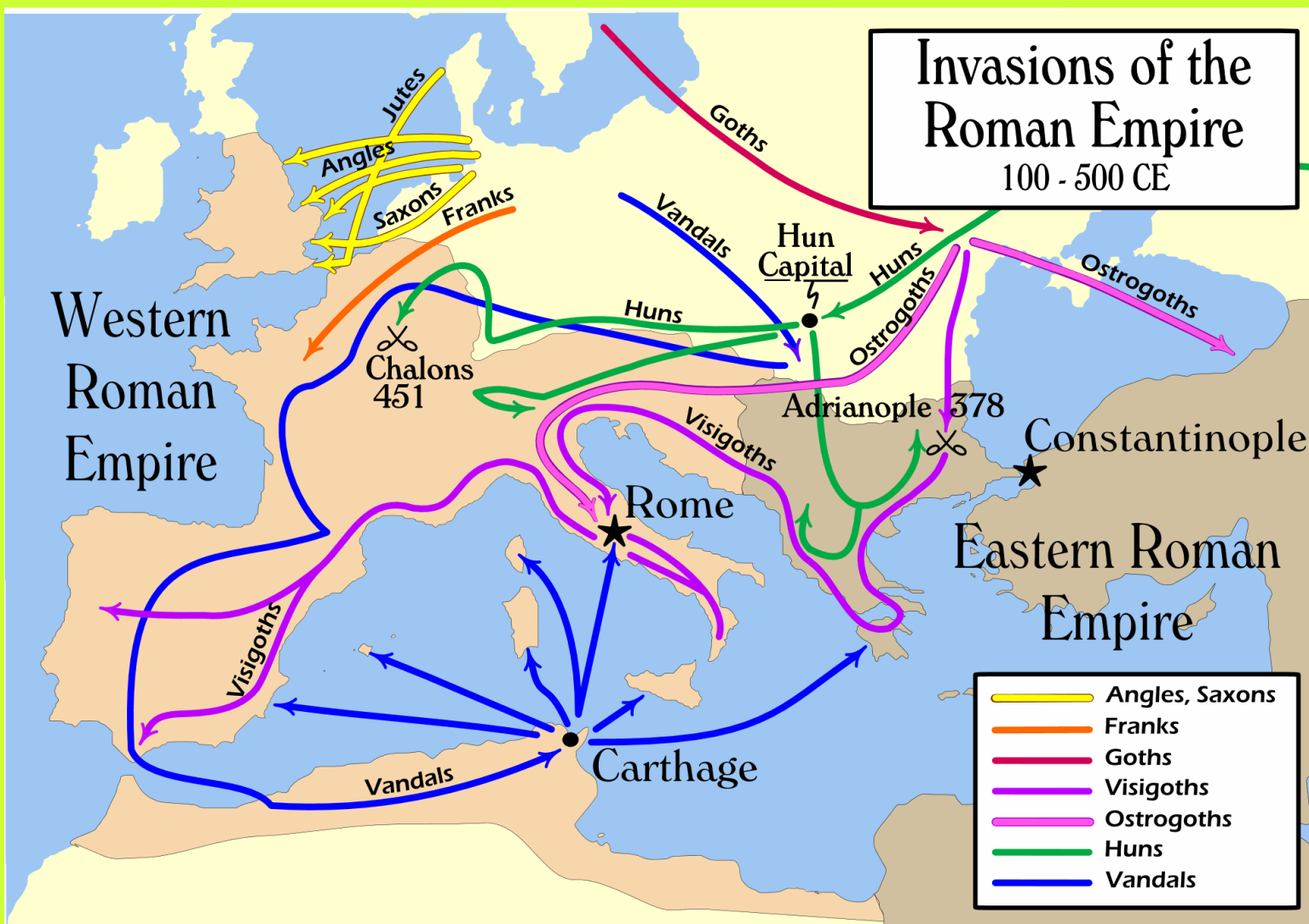
vizigótský vpád vyvolal vlnu hysterie X usedlým barbarům, žijícím už po několik generací v italských městech → Stilicho popraven

410 zaútočí Alarich přímo na Věčné město → nechá je své muže tři dny drancovat (*křesťané v řádění barbarů shledávají naplnění Apokalypsy*)

- tradiční eufemismus „*stěhování národů*“ → Evropa zvolna a těžce dostává novou tvář

Popište postup Vandalu.

- po Alarichově smrti uzavřeli Římané s Vizigóty spojení (proti jiným barbarům)

→ vizigótský král se oženil se sestrou císaře Honorio **Gallou Placidií**

→ vizigótské *REGNUM TOLOSANUM* (Toulouse)

→ ovládli Hispánii (Toledo)

- římský vojevůdce **Aëtius**

X **Attila** („*flagellus dei*“)

→ strašné ztráty na obou stranách

→ Attila poražen a donucen k ústupu

451: bitva *národů* na Katalaunských polích

→ Attila vpadl do severní Itálie X plánovanému tažení k Římu
zabránila diplomatická aktivita **papeže Lva Velikého** (*jak je
zachyceno na iluminaci „Saské kroniky“ ze 13. století*)

→ stáhl se do pannonských nížin, kde 453 zemřel

→ jeho kmenový svaz se rozpadl

- římská státní moc prakticky přestala existovat
- pannonský Říman Orestes postavil armádu, sestávající ze směsi všech germánských národů a kmenů, přivedl ji do Itálie a provedl státní převrat (475) → na trůn posadil svého synka

Romula

X **476** zopakoval tentýž scénář **Odoaker**: zabil Oresta a Romula sesadil

Západořímská říše... skončila císaříkem Romulem, ohodnotil stručně, suše a pravdivě celou událost pozdější historiograf Amianus Marcellinus